

Gjern Vandværk a.m.b.a.
Bjerrehavevej 7
8883 Gjern

22. august 2023

Afgørelse om ikke-VVM-pligt for fornyet tilladelse til vandindvinding til Gjern Vandværk a.m.b.a.

Silkeborg Kommune har den 26. januar 2023 modtaget ansøgning om fornyet tilladelse til indvinding af 148.000 m³ grundvand per år fra borerer med DGU nr. 77.958, 77.1353 og 77.1553 på matrikel nr. 9n, Dalby By, Skannerup, beliggende på Sportsvej 11, 8883 Gjern.

Afgørelse

Silkeborg Kommune har på baggrund af en VVM-screening vurderet, at projektet ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke skal miljøkonsekvensvurderes. Afgørelsen er truffet efter § 21, stk. 1 og bilag 2, pkt. 2diii og 10m i Miljøvurderingsloven¹.

Afgørelsen om, at projektet ikke skal miljøkonsekvensvurderes, begrundes med, at projektet efter en vurdering af kriterierne i lovens bilag 6 ikke antages at kunne påvirke miljøet væsentligt, herunder medføre forurening, støjgener, eller påvirke landskabelige, kulturhistoriske og naturmæssige værdier.

Screeningsafgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om, at projektet ikke skal gennemgå en VVM-proces. Projektet vil efterfølgende kræve tilladelse efter Vandforsyningsloven² for, at det kan gennemføres.

Beskrivelse af projekt

Der søges om tilladelse til indvinding af 148.000 m³ grundvand per år fra borerne DGU nr. 77.958, 77.1353 og 77.1553. Pumperne i hver boring forventes at have en maks. timekapacitet på 40 m³/t.

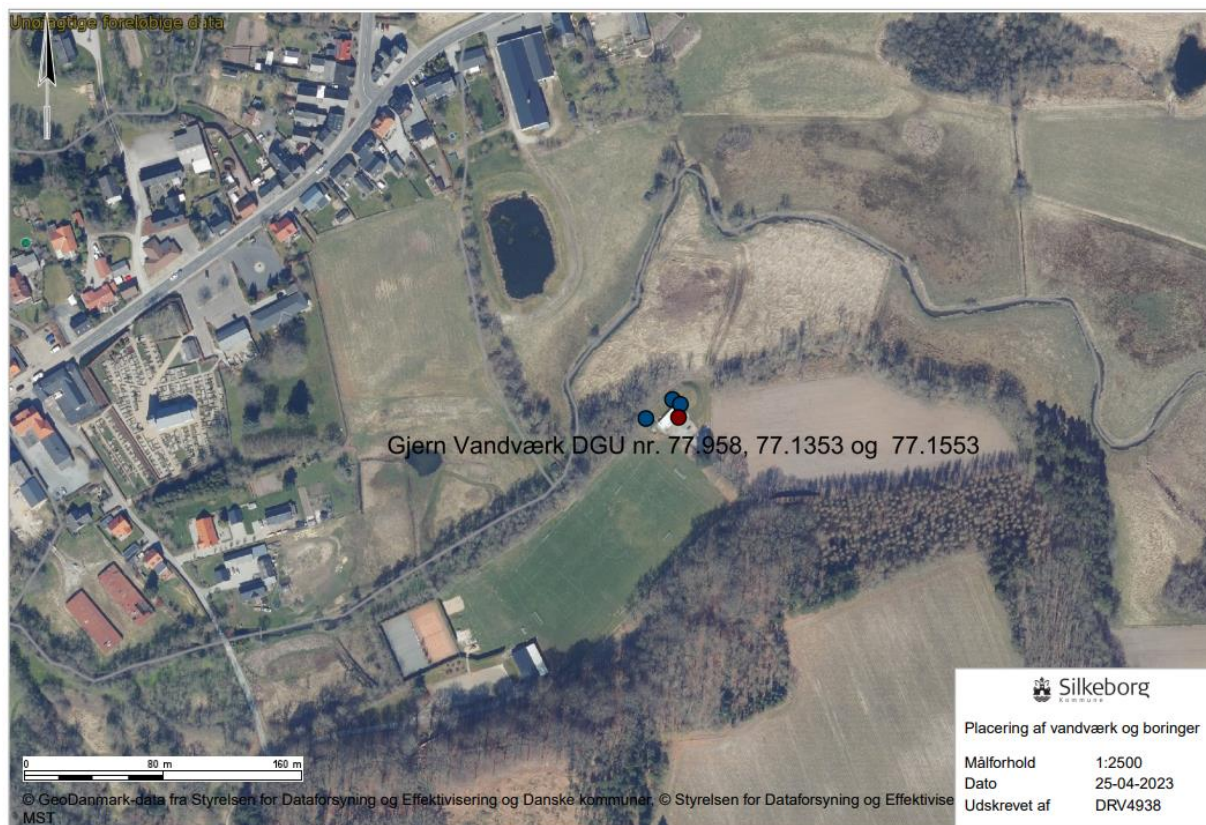
Vandværket anvender filterskyld med vand og luft. Skyllevandsforbruget er på omkring 1.600-1.800 m³/år. Filterskyllevand ledes til bundfældningstank og herefter til Gjern Å. Bundfældningstanken tømmes efter behov (hvert 3.-5. år).

Vandværket søger om fornyelse af indvindingstilladelse, som udløb 2. februar 2023.

Den ønskede vandmængde er beregnet iht. det eksisterende vandforbrug, og den forventede fremtidige udvidelse af vandværket.

¹ LBK nr. 4 af 03. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

² LBK nr. 602 af 10. maj 2022 om vandforsyning m.v.

Figur 1 - Oversigtskort, som viser hvor borerne er placeret.

VVM-screening

Projektet er screenet for at afgøre, om projektet kan få væsentligt indvirkning på miljøet.

Grundvand og vandforsyning

Vandværkets tre borer ligger tæt op af hinanden med ca. 7 m afstand, og der beskrives variende tykkelse af reduceret ler.

Boring DGU 77.958 er 34,5 m dyb og er filtersat 19,5-34,5 meter under terræn (m.u.t.).

Boring DGU 77.1353 er 45 m dyb og er filtersat 33-45 m.u.t.

Boring DGU 77.1553 er 92 m dyb og er filtersat 77-89 m.u.t.

Ifølge FOHM-modellen indvinder borerne med DGU nr. 77.958 og 77.1353 fra smeltevandssand med mindre god beskyttelse af lerlag. I Miljøstyrelsens revision af sårbarhed i kortlægning for Hammel fremgår det, at der ved boring med DGU nr. 77.958 findes 1,5 m reduceret ler og ved boring med DGU nr. 77.1352 findes 4,5 m reduceret ler. Ifølge borerapporter fra Jupiter findes der ved begge borer et beskyttende lerlag på mellem 2-10 m (2-10 m.u.t.). Boring med DGU nr. 77.1553 er ligeledes filtersat i smeltevandssand. I Miljøstyrelsens kortlægning fremgår det, at der findes 10 m reduceret ler. Borerapporten fra Jupiter viser et ca. 30 m tykt lerlag (0,5-30 m.u.t.). Der er altså en vis usikkerhed omkring lerlagenes udbredelse og tykkelse heraf. Der er derved sandsynligvis tale om lerlag med mindre lokale forekomster uden større udbredelse. På den baggrund vurderes det, at

boringerne kun er svagt beskyttet mod nedsivning af nitrat og miljøfremmende stoffer. Den dybe boring er bedst beskyttet.

Grundvandspotentialet ligger ca. 2 m.u.t. i kote ca. 26m/DVR. Da der er tale om indvinding fra sadelpunkt er retningen for grundvandsstrømningen usikker, dog er det sandsynligt, at grundvandet løber mod Gjern Å.

Alle boringer ligger udenfor område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), samt udenfor nitratfølsomt indvindingsområde (NFI). Udpegningen af indvindingsopland og BNBO er udpeget på baggrund af Gjern Vandværk a.m.b.a.'s boringer. Der ligger ikke øvrige vandværker i nærheden af boringerne. Det nærmeste er Skannerup Vandværk a.m.b.a., der ligger 2,4 km syd for Gjern Vandværk a.m.b.a.

Nærliggende indvindingsanlæg

Alment vandværk

Det nærmeste almene vandværk er som nævnt Skannerup Vandværk a.m.b.a., som ligger 2,4 km syd for Gjern Vandværk a.m.b.a., og derudover ligger Fårvang Vandværk a.m.b.a. ca. 4 km nord for Gjern Vandværk a.m.b.a. Ifølge påvirkningsberegninger vil indvindingen fra Gjern Vandværk a.m.b.a.'s boringer ikke påvirke indvindingen til hverken Fårvang Vandværk a.m.b.a. eller Skannerup Vandværk a.m.b.a.

Øvrige anlæg

Indenfor 500 m af boringerne findes fire vandboringer. Der er tale om DGU nr. 77.389 og 77.374, som ligger ca. 490 m sydvest for Gjern Vandværk a.m.b.a.'s boringer samt DGU nr. 77.11I og 77.11A, som ligger mellem hhv. 480 og 422 m vest for Gjern Vandværk a.m.b.a.'s boringer. Påvirkningsberegninger viser, at de nærmeste indvindingsboringer ikke bliver påvirket væsentligt af nærværende indvinding. Da der ligeledes er tale om en fornyelse af en tilladelse med samme indvindingsmængde, vurderes der ikke at ske en væsentlig ændring af boringernes vandspejl.

Derfor vurderer Silkeborg Kommune, at nærværende indvindingstilladelse ikke har nogen betydning for muligheden for at indvinde vand fra disse boringer eller andre boringer længere væk derfra. Hverken hvad angår mængde eller kvalitet.

Magasinets bæredygtighed

Jf. Vandområdeplanerne 2021-2027 ligger kildepladsen inden for den regionale grundvandsforekomst dkmj_1074_ks og den dybe grundvandsforekomst dkmj_561_ks. Der er ikke kortlagt en terrænnær grundvandsforekomst i området.

Begge grundvandsforekomster er miljøsat til at have en god kvantitativ og en god kemisk tilstand.

Den dybe grundvandsforekomst har en god kvantitativ og en god kemisk tilstand. Den regionale grundvandsforekomst har en god kvantitativ tilstand, men en ringe kemisk tilstand pga. nitrat og pesticider. Den regionale grundvandsforekomst er meget stor. I Gjern Vandværk a.m.b.a.'s boringskontroller har der ikke været tilstedeværelse af nitrat i vandet, og de få indslag af pesticider, som er målt gennem tiden, har kun været målt en gang og ikke siden. Da der er tale om en fornyet tilladelse med samme indvindingsmængde, vurderes det ansøgte ikke at ville forværre grundvandskvaliteten, da grundvandsspejlet ikke sænkes

yderligere, end det har været hidtil. Samlet vurderes nærværende tilladelse ikke at være årsag til den ringe kemiske tilstand og vurderes ikke at vil forhindre målopfyldelse.

Natur

Påvirkningsberegningerne viser en mulig vandstandspåvirkning på naturarealer som følge af vandindvinding i området.

Indenfor Natura 2000

Det nærmeste Natura 2000 område er område nr. 45; Gudenåen og Gjern Bakker. Området ligger 1,4 km øst for Gjern Vandværk a.m.b.a. For området beregnes en påvirkning på 10 habitatnaturtyper. Påvirkningen på disse områder er vurderet i det følgende:

Skovebevokset tørvemose, der ligger 1,5 km øst for Gjern Vandværk a.m.b.a.: Ikke omfattet af § 3 pga. størrelse. Området vurderes muligvis at være sårbart overfor vandindvinding. I den konkrete sag vurderes påvirkningen fra vandindvindingen dog at være af så ubetydelig karakter, at det ikke forventes at påvirke tilstanden.

Lille hængesæk i slugt ved vandløb, der ligger 2 km øst fra Gjern Vandværk a.m.b.a.: Ingen grøfter eller dræn. Har moderat tilstand, især tilgroning er et problem. Det er sårbart overfor vandindvinding og påvirkes med 0,033 m. I den konkrete sag vurderes påvirkningen fra vandindvindingen dog at være af så ubetydelig karakter, at det ikke forventes at påvirke tilstanden.

Elle og Askeskov, der ligger 1,7 km øst for Gjern Vandværk a.m.b.a.: Der er tale om en gammel uaktuel kortlagt naturtype, efterfølgende kortlagt som sø, hvor vandstand bestemmes af opstemning og ikke vandindvinding. Der forefindes en kant af skovbevokset tørvemose. Der er tale om en skovbevokset mose omkring opstemmet sø. Tydelige grøfter i mosen. Vandindvindingens påvirkning på 0,035 m forventes at være af underordnet betydning ift. grøfterne.

Fin Hængesæk i oligotrof sø der ligger 1,9 km øst fra Gjern Vandværk a.m.b.a.: I naturdata-rapport fra 2005 står der, at søen er opstemmet og med en afvandingskanal, der bør formindskes. Så vandstanden styres af opstemningen, hvorfor den i begrænset omfang vurderes at være sårbar overfor vandindvinding. I den konkrete sag vurderes påvirkningen fra vandindvindingen at være af så ubetydelig karakter, at det ikke forventes at påvirke tilstanden. Ved samme areal er også identificeret en kortlagt mose.

Skovbevokset tørvemose/Mose i lille slugt omkring vandløb, der ligger 1,9 km øst fra Gjern Vandværk a.m.b.a.: Kan være sårbar overfor vandindvinding. I den konkrete sag vurderes påvirkningen fra vandindvindingen dog at være af så ubetydelig karakter, at det ikke forventes at påvirke tilstanden.

Stor eng nord for Gjern Å, der ligger 1,8 km øst for Gjern Vandværk a.m.b.a.: Vandindvindingens påvirkning på 0,033 m forventes at være ubetydelig ift. Gjern Å's betydning for vandstanden.

Skovbevokset tørvemose i dalstrøg, der ligger 1,5 km fra Gjern Vandværk a.m.b.a.: Kan være sårbar overfor vandindvinding. I den konkrete sag vurderes påvirkningen fra vandindvindingen dog at være af så ubetydelig karakter, at det ikke forventes at påvirke tilstanden.

Sø, beliggende 1,9 km øst for Gjern Vandværk a.m.b.a.: Der er tale om en opstemmet sø. Vandstand bestemmes af opstemning. Vurderes derfor ikke at være sårbar overfor vandindvinding.

Sø, beliggende 1,7 km øst fra Gjern Vandværk a.m.b.a.: Der er tale om en opstemmet sø. Vandstand bestemmes af opstemning. Vurderes derfor ikke at være sårbar overfor vandindvinding.

Opsummering

Indenfor Natura 2000 område nr. 45; Gudenåen og Gjern Bakker beregnes en påvirkning på 10 habitatnaturtyper. Af disse er vandstanden i 6 af dem bestemt og påvirket af kunstige opstemninger eller grøftning, og disse vurderes således ikke at være sårbare overfor vandindvinding. Derudover er en eng beliggende lige op ad Gjern Å, som forventes at styre vandstanden i engen.

De resterende 4 naturtyper er henholdsvis 3 mindre skovbevoksede tørvemoser og 1 hængesæk. Der beregnes en påvirkning på 3,3–4,8 cm i de skovbevoksede tørvemoser og på 3,3 cm for hængesækken.

På baggrund af profilsnit vurderes det, at der er hydraulisk kontakt mellem borerne og naturtyperne. Dette gør sig i særlig grad gældende for de to borer som indvinder fra det øvre sandmagasin. For den dybe boring vurderes der at være et mindre lerlag, der adskiller de to magasiner, men udbredelsen af dette er tvivlsomt. Naturtyperne ligger omkring 1,5 til 2 km væk.

Da Gjern Å ligger mellem borerne og tørvemosen vurderes åen at være styrende for potentialebilledet, og påvirkningen på tørvemosen fra borerne vurderes derved at være minimal på trods af den hydrauliske kontakt. Påvirkningsberegningerne tager ikke hensyn til potentialekortet, og vandstandssænkningerne i de 4 habitatnaturtyper, vurderes derfor at være lavere end de beregnede sænkninger på 3,3–4,8 cm. På den baggrund er det Silkeborg Kommunes vurdering, at vandindvindingen ikke vil medføre en påvirkning af de 4 habitatnaturtyper.

Det er således Silkeborg Kommunes vurdering, at den ansøgte vandindvinding ikke påvirker Naturtyper eller arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Udenfor Natura 2000

Gjern Vandværk a.m.b.a. søger om fornyelse af deres vandindvindingstilladelse. Den tidligere forbrugte mængde ligger på omkring 110.000 m³, og såfremt vandværket udnytter tilladelsen til det maksimale, er der således tale om en øgning af forbruget på 38.000 m³. De beskyttede naturtyper i området er tilstandsmæssigt vant til den hidtil indvundne mængde.

En lang række af disse er beliggende langs med Gjern Å. Vandstanden i disse naturtyper forventes hovedsageligt at være bestemt af Gjern Å, og de vurderes derfor ikke at være sårbare overfor vandindvinding med den påvirkning, som beregnes for det ansøgte.

Silkeborg Kommune har gennemgået de resterende enge og moser, som der beregnes en påvirkning på, som følge af den ansøgte vandindvinding. Både med henblik på at vurdere hydraulisk kontakt og naturpåvirkning. På baggrund af profilsnit og potentialekort vurderes der ikke at være hydraulisk kontakt mellem grundvandsmagasinet og naturtyperne.

Der beregnes en påvirkning mellem 2,7 og 7 cm for naturtyperne, hvoraf hovedparten af denne beregnede påvirkning er hidtidig praksis, som følge af vandværkets kontinuerlige indvinding af vand. Merpåvirkningen som følge af den ansøgte mængde vurderes således at være af begrænset mængde. Da der samtidig er tale om enge, moser og søer dominerede af almindelige plantearter vurderes en eventuel lille merpåvirkning ikke at medføre tilstandsændringer i de beskyttede naturtyper.

Samlet vurdering

Silkeborg Kommune vurderer samlet, at vandindvindingen hverken i sig selv eller akkumuleret vil medføre risiko for en forværring af de omkringliggende naturlokalitetes tilstand. Da ingen § 3 naturområder eller Natura 2000 områder bliver påvirket af nærværende indvinding, vurderes det dermed også at ingen bilag IV arter vil blive påvirkede af nærværende indvinding.

Vandløb

Påvirkningsberegninger har vist, at indvindingen fra borerne giver en potentielt samlet større påvirkning end de vejledende kriterier på MMVF (fra vandplan 1) på to vandløbsstrækninger. Der er tale om Ellerup Bæk og Gjærn Å.

Tabel 1 - Oversigt over muligt påvirkede vandløb ifølge påvirkningsberegninger

Vandløbsnavn	Tilladelig påvirkningsprocent i %	Akkumuleret reduktion i MMVF i %	Indvindingens reduktion af MMVF l/s	Indvindingens reduktion af MMVF i %	Økologisk målsætning	Økologisk tilstand
Ellerup Bæk 35320920	10	10,4	De tre borer giver til sammen 0,133	De tre borer giver til sammen 0,36	God	Ukendt til høj
Gjærn Å 35320935	5	9,93	De tre borer giver til sammen 4,39	De tre borer giver til sammen 8,91	God	Ukendt til

Ellerup Bæk (35320920): Indenfor dette opland ses der en påvirkning af Ellerup Bæk. Påvirkningsberegninger viser en samlet reduktion på 10,4 % af MMVF, hvilket svarer til 3,53 l/s, hvor den ansøgte indvindingsmængde udgør 0,131 l/s eller 0,36 % af den samlede reduktion. Tilstandsvurderingen for planter er ukendt, for smådyr er den høj og for fisk er den registreret som moderat økologisk tilstand. Den kemiske tilstand er ligeledes ukendt. Det vurderes, at påvirkningen fra den ansøgte vandmængde, som er den samme som i den nuværende tilladelse, er så begrænset, at den er uden væsentlig betydning for vandføringen, og dermed levevilkårene for vandløbsdyr og planter. Der vurderes derved, at indvindingen ikke vil udgøre en hindring for fremtidig målopfyldelse.

Gjern Å (35320935): Indenfor dette opland ses der en påvirkning af en del af vandløbet Gjern Å. Påvirkningsberegninger viser en samlet reduktion på ca. 9,93 % af MMVF, hvilket svarer til 44,7 l/s, hvor den ansøgte indvindingsmængde udgør 4,39 l/s eller 8,9 % af den samlede reduktion. Tilstandsvurderingen for planter, smådyr og fisk er vurderet høj, mens den for kemi er ukendt på den påvirkede del af strækningen. Da der er tale om en fornyelse og dermed ikke forøgelse af indvindingstilladelsen, vurderer Silkeborg Kommune, at indvindingen ikke vil medføre en væsentlig forværring af tilstanden eller udgøre en hindring for fremtidig målopfyldelse.

Høring

Udkast til tilladelsen er sendt i høring til og med den 4. august 2023.
Favrskov Kommune har ingen bemærkninger til udkastet.

Offentliggørelse

Afgørelsen er offentliggjort på Silkeborg Kommunes hjemmeside den 22. august 2023.

Klagevejledning

Du kan klage over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter at afgørelsen er meddelt dvs. den 19. september 2023.

Du klager via Klageportalen, som du finder via et link på denne hjemmeside www.naevneneshus.dk. Du logger på hjemmesiden, som du plejer med MitID, og skriver derefter "Miljø- og Fødevareklagenævnet" i søgefeltet. Klagen sendes gennem Klageportalen først til den myndighed, der har truffet den afgørelse, der klages over.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden på Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klager, der kommer uden om Klageportalen, hvis der forinden ikke er ansøgt om og bevillet "fritagelse for brug af Klageportalen". Det er muligt at blive fritaget for at bruge Klageportalen, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Se betingelserne for at blive fritaget på klagenævnets hjemmeside: www.naevneneshus.dk. Fremsend anmodningen til Silkeborg Kommune, der sender anmodningen videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Afgørelsen må ikke udnyttes før klagefristens udløb. I tilfælde af klage må afgørelsen ikke udnyttes, før sagen er afgjort af Miljø- og Fødevareklagenævnet, medmindre nævnet bestemmer andet.

Afgørelsen kan prøves ved domstolene. Dette forudsætter, at sagen er indbragt for domstolene senest 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Til orientering skal oplyses, at uanset om der anlægges retssag, er man forpligtet til at rette sig efter den meddelte afgørelse, indtil domstolene måtte bestemme noget andet.

Med Venlig Hilsen

Charlotte Hvid Gregersen
Geolog

Bilag

1. VVM-screeningsskema

Kopi med bilag er sendt til:

- Gjern Vandværk a.m.b.a. att. Preben Lerche, kontoret@gjernvand.dk, prebenlerche@gmail.com
- Favrskov Kommune, favrskov@favrskov.dk
- Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
- Styrelsen for Patientsikkerhed, Tilsyn og Rådgivning Vest, trvest@stps.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dnsilkeborg-sager@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforening, oestjylland@sportsfiskerforbundet.dk
- Forbrugerrådet, fbr@fbr.dk